Jak expandovat na trhy Pobaltí

Věra Všetičková
CzechTrade Pobaltí

Brno, 22. 3. 2023

CzechTrade

Na co se nás nejčastěji ptáte

- Jsou nějaké rozdíly mezi Litvou, Lotyšskem a Estonskem (obchodní, ekonomické, kulturní, jazykové...)?
- Lze pokrýt celý region jedním obchodním partnerem / zástupcem?
- Jaké jsou klíčové sektory tamních ekonomik?
- Jakým jazykem komunikovat s místními obchodními partnery?
- Jaká jsou specifika obchodního jednání s místními?
- Kde najít údaje o lokálních obchodních subjektech?
- Co českým firmám může nabídnout zahraniční kancelář CzechTrade pokrývající region Pobaltí?

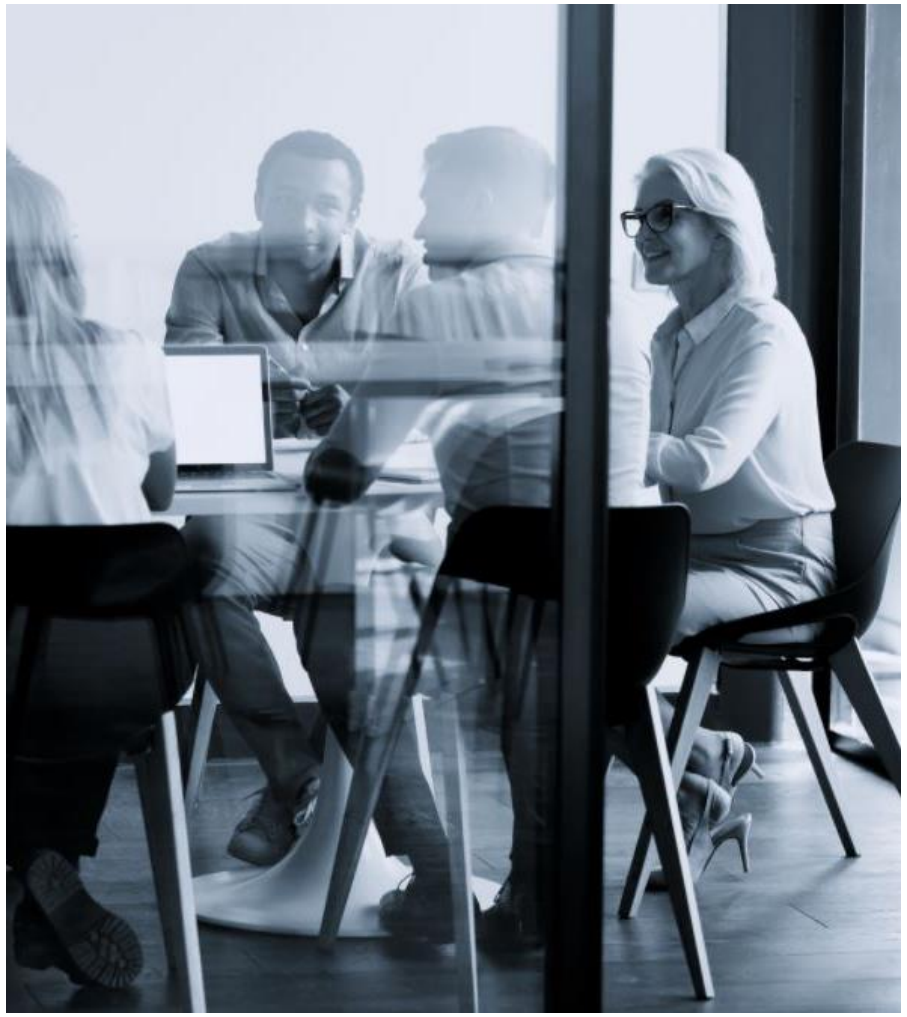

Pobaltí:
věděli jste, že:

Estonsko má nejvíce start-upů a „unicornů“ na obyvatele v evropském srovnání.

Litva, Lotyšsko a Estonsko jsou připojeni k el. síti BRELL ovládané Ruskem.

Lotyšsko a Finsko budou letos hostit Mistrovství světa v hokeji.

Litevské velkoknížectví dosahovalo od Baltu až po Černé moře.

Zdroj: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:LithuaniaHistory.png

Pobaltí
jen geografické označení

- Země Pobaltí netvoří jeden homogenní celek
- Litevština a lotyština patří do baltské skupiny jazyků, estonština do ugrofinské
- Míra ekonomické vyspělosti, cenové hladiny a způsoby obchodních jednání se liší

***Pobaltí** = jeden název, tři různé trhy, mnoho hrdých kultur*

Makroekonomické minimum 2022

Litva

Růst reál. HDP: **1,9 %**

Prům. hr. měs. mzda: **1 790,4 EUR**

Inflace (HICP): **18,9 %**

Počet obyv.: **2,7 mil.**

Lotyšsko

Růst reál. HDP: **2,0 %**

Prům. hr. měs. mzda: **1 373 EUR**

Inflace (HICP): **17,2 %**

Počet obyv.: **1,9 mil.**

Estonsko

Růst reál. HDP: **-1,3 %**

Prům. hr. měs. mzda: **1 685 EUR**

Inflace (HICP): **19,4 %**

Počet obyv.: **1,3 mil.**

Všechny země jsou členy EU, jednotného evropského trhu a Eurozóny

Makroekonomické minimum 2021

Litva

Růst reál. HDP: **6,0 %**

Prům. hr. měs. mzda: **1 579 EUR**

Inflace (HICP): **4,6 %**

Počet obyv.: **2,7 mil.**

Lotyšsko

Růst reál. HDP: **4,1 %**

Prům. hr. měs. mzda: **1 277 EUR**

Inflace (HICP): **3,2 %**

Počet obyv.: **1,9 mil.**

Estonsko

Růst reál. HDP: **8,0 %**

Prům. hr. měs. mzda: **1 548 EUR**

Inflace (HICP): **4,5 %**

Počet obyv.: **1,3 mil.**

Všechny země jsou členy EU, jednotného evropského trhu a Eurozóny

Válka na Ukrajině
dopady na ekonomiky Pobaltí

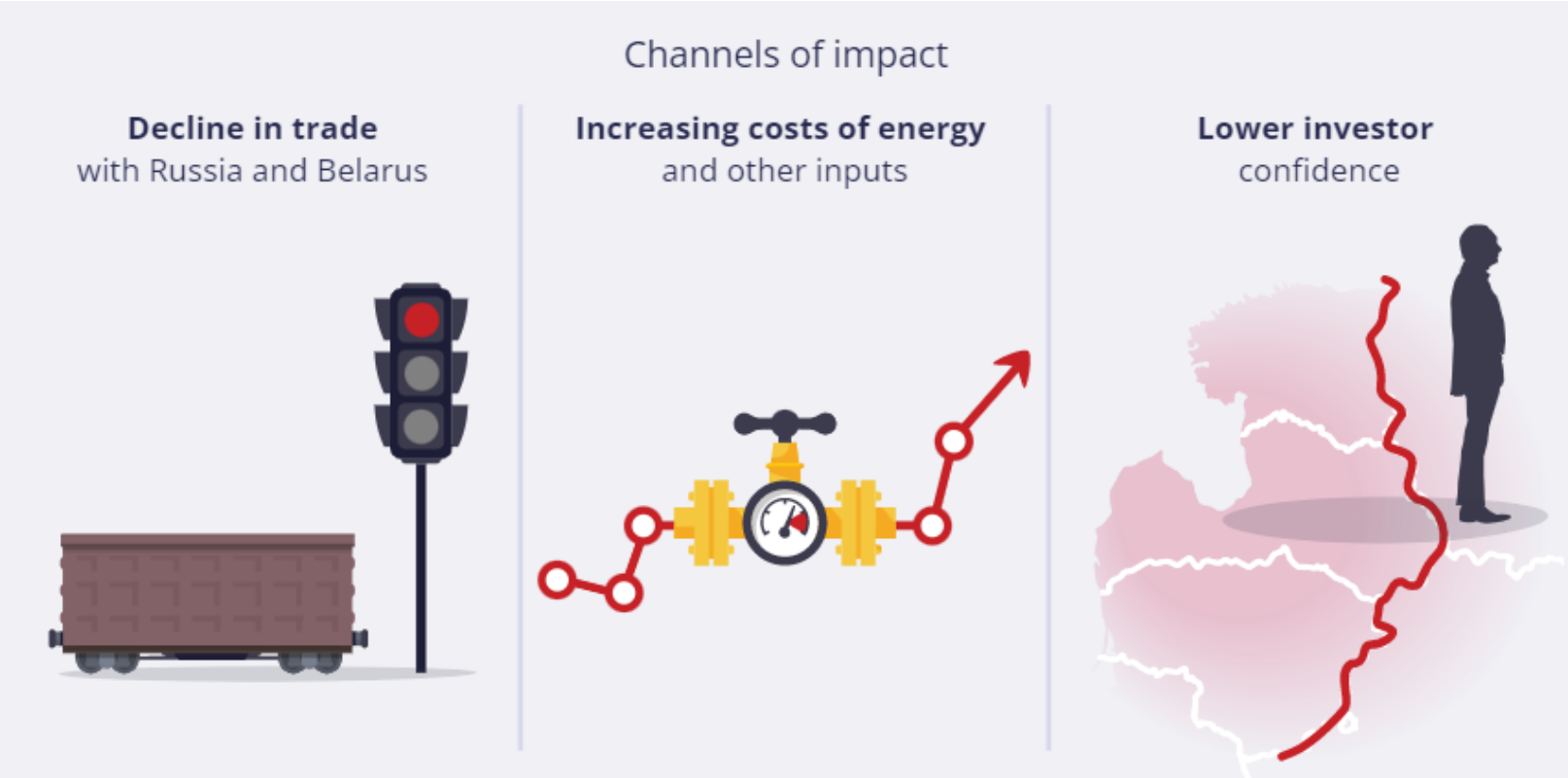

Zdroj: https://www.macroeconomics.lv/

Válka na Ukrajině
dopady na ekonomiky Pobaltí

- Rychlé odstřižení se od ruských energií a nákup od alternativních dodavatelů -> extrémní zvýšení cen energií -> historicky nejvyšší inflace za posledních 20-25 let (největší nárůst cen u potravin)
- Omezení či zakázání dovozu dalších ruských a běloruských komodit a zboží (materiálů a polotovarů – primárně z kovů, dřeva, chemických látek) -> alternativní dodávky jsou dražší, dotčení výrobci jsou cenově méně konkurenceschopní
- Problémy s dodávkami náhradních dílů a s poskytováním servisu ruským technologiím/strojům v Pobaltí
- Výrazné problémy firem s ruským kapitálem/vlastníky (např. Lifosa spadající pod Eurochem)
- Zpomalení přílivu zahraničních investic (s výjimkou Estonska), zvýšená opatrnost bank při poskytování úvěrů (primárně Lotyšsko)

Válka na Ukrajině
dopady na ekonomiky Pobaltí

Lotyšský export zboží v mil. EUR (2022)

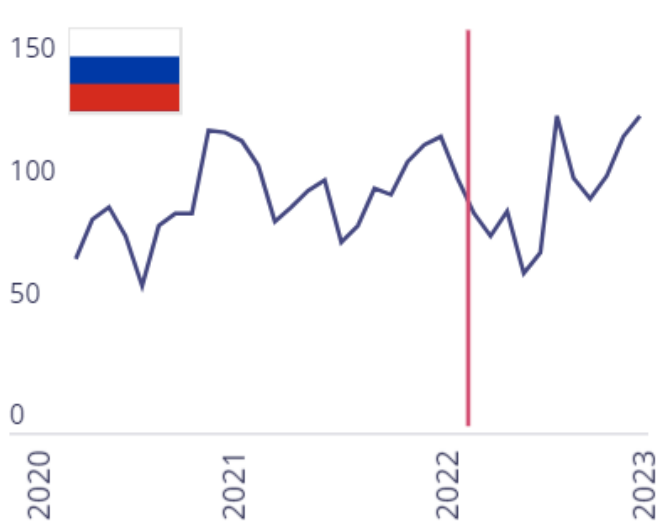

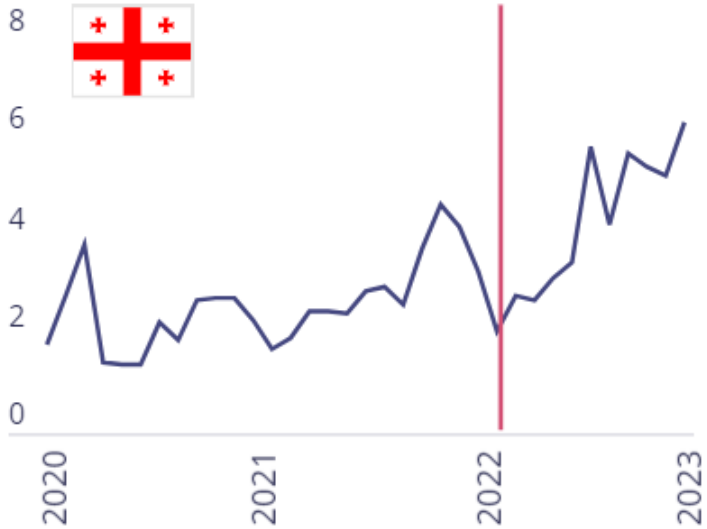

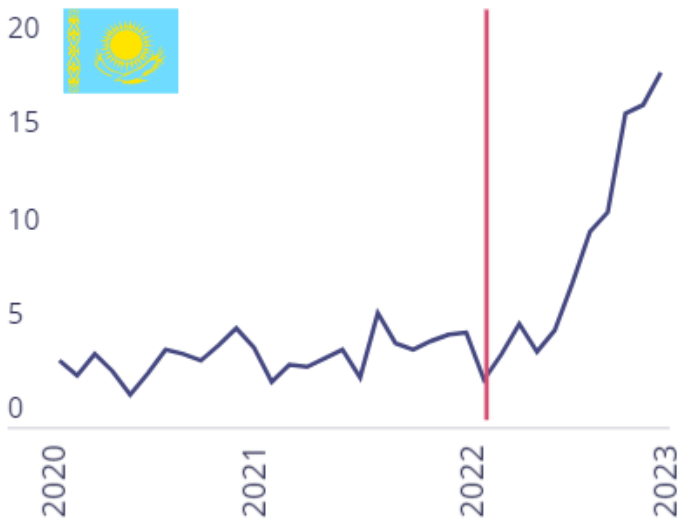

Zdroj: https://www.macroeconomics.lv/how-has-russias-invasion-ukraine-affected-latvias-economy

Jeden název, tři různé trhy charakter ekonomik

SPOLEČNÉ RYSY

- Vysoký podíl služeb na HDP
- Zemědělství, potravinářský průmysl
- Lesnictví, dřevozpracující průmysl + nábytkářský průmysl
- IT a softwarové inženýrství
- Transport, logistika

Pobaltí: Jeden název, tři různé trhy

Průmyslové obory

LITVA – SPECIFIKA:

- Chemický průmysl
- Biotechnologie
- Obecně Life Sciencies
- Elektronika
- Výroba laserů
- Textilní průmysl
- Fintech

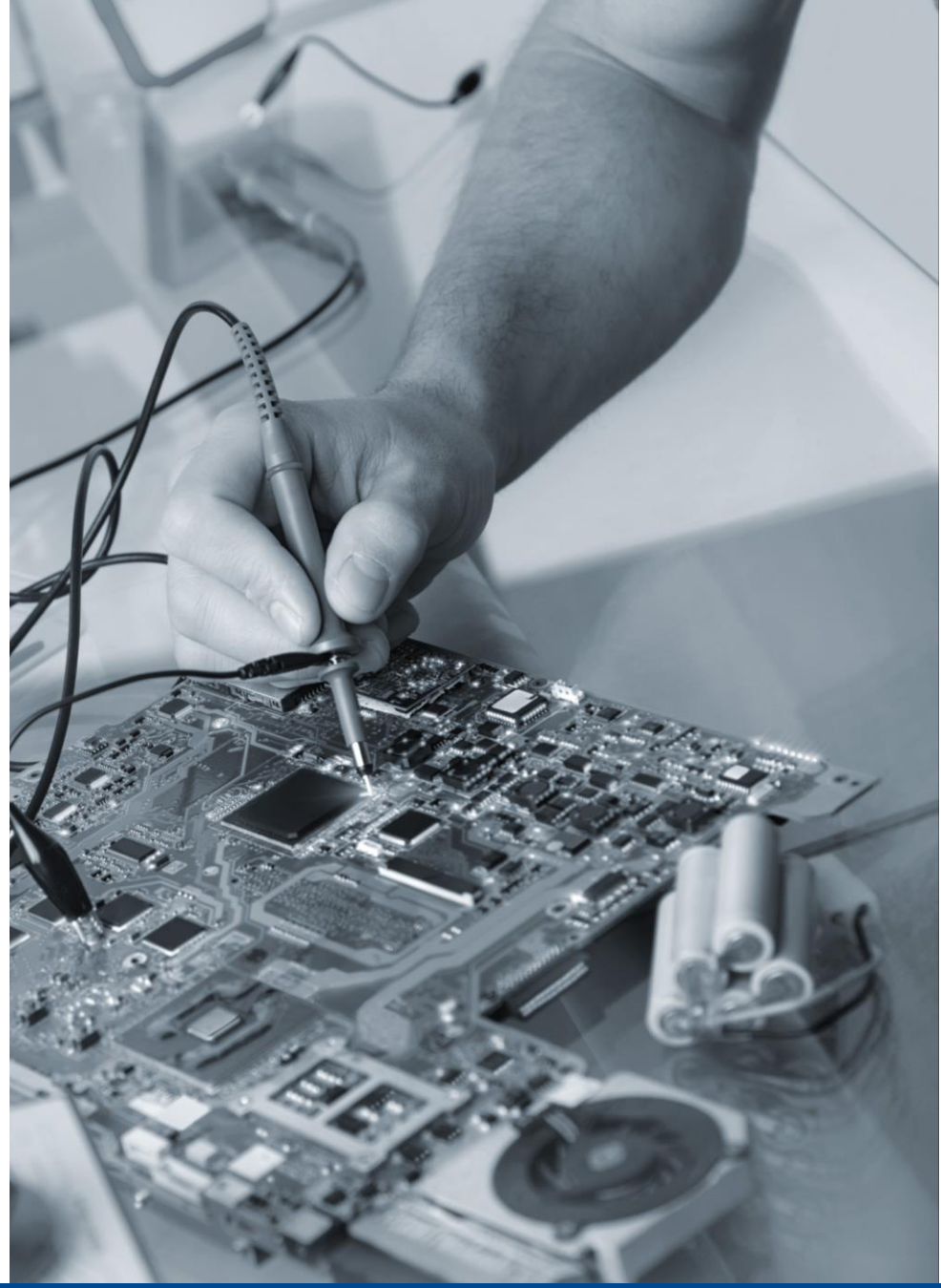

Pobaltí: Jeden název, tři různé trhy

Průmyslové obory

LOTYŠSKO – SPECIFIKA:

- Chemický průmysl
- Farmaceutický průmysl
- Elektronika a elektrotechnika
- „Beauty industry“

MikroTik

OlainFarm

MÁDARA
organic skincare

Pobaltí: Jeden název, tři různé trhy

Průmyslové obory

ESTONSKO – SPECIFIKA:

- IT a telekomunikace
- Digitalizace
- Elektronika
- Strojírenství (loďařský průmysl)
- Rybolov
- Textilní průmysl

Exportní příležitosti

- **Synchronizace elektrických přenosových soustav** států Pobaltí s Evropskou kontinentální sítí
  + modernizace a posílení el.soustav v jednotlivých zemích (nové trafostanice, transformátory, nadzemní i kabelové vedení,..)
- Důraz na **rozvoj obnovitelných zdrojů** – budování offshorových větrných parků, stavba spaloven biomasy, úvahy o modulárním jaderném reaktoru v Estonsku
- **Budování nových terminálů pro příjem zkapalněného zemního plynu** (nejdříve plovoucí terminály, později stacionární)
- Další **investice do těžby ropných břidlic v Estonsku** (otevírání nového dolu)
- **Zvyšování energetické účinnosti** (zateplování budov, vzduchotechnika..)

- **Projekt Rail Baltica** – budování železničního koridoru spojující Tallinn až Varšavu; viz: https://www.railbaltica.org/tenders/

Exportní příležitosti

- **Obranný průmysl** – dlouhodobé plnění závazků vůči NATO, snahy o posílení vlastní výrobní základny
- **Softwarové inženýrství** (kyber bezpečnost, digitální a autonomní technologie)
- **Life Sciences** (farmacie, biotechnologie)
- Stroje a technologie pro potravinářský průmysl
- Stroje a technologie pro lesnictví a dřevozpracující průmysl
- **...**

*Komunikaci s potenciálním obch. partnerem začněte **vždy v angličtině**. Pokud vycítíte u partnera komunikační obtíže, nabídněte mu ruštinu. Písemné oslovení může mít obě mutace.*

Oslovení obchodních partnerů

- Email adresujte **konkrétní osobě** (zástupce firem hledejte na LinkedIn)
- Nebojte se „odhalit“, že jste **česká firma** (v Pobaltí má česká výroba dobrý zvuk)
- Nezapomeňte uvést své **reference** – nejvíce se cení z Německa a Severských zemí/Skandinávie
- **Status** hraje roli – pod oslovovacím e-mailem / dopisem by měl být podepsán výše postavený manažer české společnosti (ředitel, obchodní / exportní ředitel)
- Pokud do týdne nedostanete odpověď na Váš email, potenciálnímu obchodnímu partnerovi z Pobaltí **zavolejte** – nejedná se o neslušnost, ale o běžnou (a často nezbytnou!) komunikační praxi

Tipy pro obchodní komunikaci

- Obchodního partnera budete zpravidla potřebovat pro **každou zemi zvlášť**
- Nenechte se odradit počáteční **rezervovaností** obchodního partnera (platí primárně pro Lotyše a Estonce)
- Připravte se na **pragmatismus**
- Hovor začněte v **angličtině**, někdy si situace vyžádá ruštinu
- Raději se nevyjadřujte k politice (primárně vztahu k RF)
- Obchod děláte s člověkem, nikoli s firmou – **osobní setkání** je důležitou (často nezbytnou) součástí obchodních námluv
- Na jednání se **připravte** a přijďte včas

Prověření obchodních partnerů

Potřebujete zjistit:

— Jaký má firma **orientační obrat**?
— Jak **dlouho** působí na trhu?
— Zda má **zaplacené daně**?
— Kolik má **zaměstnanců?**
— Nebo zda u ní není **evidována insolvence?**

Použijte následující portály:

Litva:

— https://rekvizitai.vz.lt/en/
— https://new.infobankas.lt/
— https://www.registrucentras.lt/jar/p_en/

Lotyšsko:

— https://www.lursoft.lv/?l=en

Estonsko:

— /www.e-krediidiinfo.ee/
— https://ariregister.rik.ee/eng

Registry
veřejných zakázek

Litva

- https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/

Lotyšsko

- https://www.eis.gov.lv/EKEIS/Supplier/

Estonsko:

- https://riigihanked.riik.ee/rhr-web/#/search-links

Používejte funkci automatického překladu webových stránek, řada informací je totiž dostupná jen v úředních jazycích jednotlivých států (tj. v litevštině, lotyštině a estonštině).

Mini Quiz

1

V jakém státě Pobaltí se neplatí povinné zdravotní pojištění?

2

Jaké město z pobaltských států má přímý letecký spoj s Prahou?

3

Dokážete vyjmenovat alespoň 2 estonské unicorny?

Založení společnosti

Litva:

- https://investlithuania.com/investor-guide/start-your-business/

Lotyšsko:

- https://www.liaa.gov.lv/en/invest-latvia/business-guide/operating-environment

Estonsko:

- https://investinestonia.com/business-in-estonia/establishing-company/

Věděli jste, že státy Pobaltí patří do TOP 20 v Ease of Doing Business dle žebříčku Světové banky?

A že státy Pobaltí patří do TOP 6 v konkurenceschopnosti daňových systémů dle žebříčku OECD?

Investiční prostředí
pozitiva

- Konkurenceschopnost daňových systémů (EE – 1. místo, LV – 2. místo, LT – 8. místo v rámci OECD)
- Ease of Doing Business (WB) – dlouhodobě v TOP 20
- **Nízké hodinové náklady práce ve srovnání se zeměmi EU** (primárně LT a LV) – situaci ale mění vysoká inflace a rychlý růst mezd!
- **Politická stabilita** (EU, NATO)
- Kvalifikovaná pracovní síla (+ jazykové znalosti, vysoké kompetence v oblasti digitalizace)
- Rychlost založení firmy (EE)
- Kvalitní infrastruktura (včetně internetové)

Příliv FDI 2021

Podle sektorů

1) Finančnictví a pojišťovnictví
2) Real Estate
3) Odborné, vědecko-technické aktivity
4) Velkoobchod a maloobchod
5) Výroba

Podle zemí

LITVA
→ Švédsko, Estonsko, Nizozemí, Švýcarsko, Polsko

LOTYŠSKO
→ Švédsko, Rusko, Estonsko, Kypr, Nizozemí, Litva

ESTONSKO
→ Finsko, Švédsko, Německo, Kypr, Nizozemí, Litva

Investiční prostředí
negativa

- Problémy bankovního sektoru (založení b. účtu ne-rezidentem)
- Emigrace kvalifikované pracovní síly
- Relativně malé trhy
- Absence některých průmyslových segmentů (hutnictví, slévárenství)
- Byrokracie (primárně LV)
- Nebezpečné sousedství s válečným agresorem

Co nabízíme českým firmám: individuální přístup

Informační servis a exportní poradenství

Základní průzkum trhu, konzultace strategie vstupu na trh, aktuální obchodní příležitosti.

(bezplatné služby)

Oslovení potenciálních obchodních partnerů a zjištění jejich zájmu o výrobek/službu

(placená služba)

Individuální asistence šité na míru

Dlouhodobé exportní asistence, pomoc při zakládání společnosti, podnikatelské mise a prezentace

(placené služby)

Účast na společných expozicích CzechTrade

Možnost prezentace firmy na českém národním stánku na mezinárodních výstavách a veletrzích za finančně zvýhodněných podmínek.

Veletržní a jiné akce v Pobaltí

Veletrh s účastí CzechTrade:

— **Tech Industry** – strojírenství, automatizace, materiály, technologie a nástroje pro průmyslovou výrobu (Riga, Lotyšsko, 30.11. – 2.12.2023)

Další veletrhy v regionu:

— **Resta** – stavebnictví (Vilnius, Litva, duben)

— **Riga Food** – potravinářství (Riga, Lotyšsko, září)

— **Riga COMM** – business technology veletrh a konference (Riga, Lotyšsko, říjen)

Prostor pro Vaše dotazy

CzechTrade
Česká agentura na podporu obchodu

Věra Všetičková
Zahraniční kancelář CzechTrade Pobaltí
Elizabetes iela 29a, Riga, Lotyšsko

Tel.: +371 6728 7306
Mob.: +371 266 281 56
E-mail: vera.vsetickova@czechtrade.cz
www.czechtrade.cz

CzechTrade

EXPERT NA VÁŠ EXPORT